



Հետազոտականաճխատանք

<p>Կազմակերպության տվյալներ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անվանում, հասցե • Տնօրեն • Էլ. հասցե • Հեռախոս 	<p>«Մասնակցային դպրոց» կրթական հիմնադրամ Վահրամ Սողոմոնյան masnakcayindproc@gmail.com +37493581908</p>
<p>Հետազոտության քննման/վերանային</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հետազոտության քննման 	<p>Դիզայնի դասավանդման դերը սովորողներին ուստեղծագործականաճխարհայացքի ձևավորման գործունե խնդրագրառարկայի դասերին միջին դպրոցում</p>
<p>Ուսուցչի տվյալներ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անուն, ազգանուն, հայրանուն • Մասնագիտություն • Հեռախոս • Էլ. հասցե • Դասավանդվող առարկաներ • Դասարաններ 	<p>Արմինե Մխակյան 093583650 arminemisakyan@gmail.com Տեխնոլոգիա</p>
<p>Ուսումնական հաստատության տվյալներ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անվանումը, հասցե • Հեռախոս • Էլ. հասցե (տնօրենության) • Web կայքի հասցե 	<p>Գ. Արարատի թիվ 3 միջնակարգ դպրոց</p>

Ներածություն	3
Հիմնական բովանդակություն	6
Եզրակացություններ, առաջարկություններ	24
Օգտագործված գրականության ցանկ	27
Հավելվածներ	28

<p>Նպատակը և հետազոտական հարցը</p>	<p>Հետազոտության նպատակը՝ Ուսումնասիրել և բացահայտել տեխնոլոգիայի դասերի ընթացքում միջին դպրոցում դիզայնի դասավանդման դերը սովորողների մոտ ստեղծագործական աշխարհայացքի ձևավորման գործում:</p> <p>Հետազոտական հարց՝ Արդյո՞ք դիզայնի դասավանդումը նպաստում է սովորողների մոտ աշխարհայացքի ձևավորմանը տեխնոլոգիայի դասերին, միջակարգ դպրոցի օրինակով:</p>
<p></p>	<p></p>
<p>Ո՞ր առանցքային կոմպետենցիային/կարողունակությանն է ուղղված նպատակի ուսումնասիրությունը</p>	<div data-bbox="760 709 1401 898" style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin-bottom: 20px;"> <p>Դիզայնի դասավանդումը միջին դպրոցում դիզայնի ուսուցման հետ կապված կարևոր կարողությունները կարող են ներառել հետևյալը՝</p> </div> <ol style="list-style-type: none"> 1. Գրաֆիկական դիզայն: Սովորողները պետք է սովորեն կոմպոզիցիայի, գույների տեսության, սպազություն և դասավորության հիմունքները: 2. Դիզայն: Աճափերտներին պետք է սովորեցնել ձևավորել տարբեր առարկաներ և ապրանքներ՝ նկատի ունենալով ֆունկցիոնալությունը, էրգոնոմիկա և տեսողական ընկալում: 3. Հետազոտություն և կոնցեպտուալ իզացիա: Աճափերտներին պետք է սովորեցնել վերլուծել, մշակել գաղափարներ և գաղափարներ նախագծային նախագծերի համար: 4. Հաղորդակցություն և ներկայացում: Կարևոր հմտություն է ձեր գաղափարներն ու հայեցակարգերը արդյունավետ կերպով հաղորդելու կարողությունը, ինչպես նաև ձեր աշխատանքը ցուցադրելու համար

	<p>ներկայացումներ և տեսողական նյութեր ստեղծելու կարողությունը:</p> <p>5. Հասկանալով էթիկական և իրավական խնդիրները: Աշակերտները պետք է ծանոթացվեն դիզայնի ոլորտում հեղինակային իրավունքի, գաղտնիության և էթիկական վարքագծի հետ կապված կանոններին և կանոնակարգերին:</p> <p>6. Թիմային աշխատանք: Դիզայներները հաճախ աշխատում են թիմերով, ուստի կարևոր է սովորեցնել աշակերտներին համագործակցել, ընդունել կարծիքներ և արդյունավետ շփվել մյուսների հետ նախագծի վերաբերյալ:</p>
<p>Հետազոտության թիրախային խումբը և շրջանակը / Բանակ, սեռային բաշխում /</p>	<p>Հետազոտության համար թիրախային խումբ է հանդիսացել 6-րդ տարանի 15 աշակերտ</p>
<p>Օգտագործված հետազոտական մեթոդները, գործիքները (օրինակ՝ Բանակի հետազոտություն՝ հարցաթերթի կամ ջրանկար, որակական հետազոտություն՝ խորին հարցազրույցի միջոցով և այլն)</p>	<p>Նախադրված նպատակին հասնելու և խնդիրները լուծելու համար օգտագործվել են հետազոտության հետևյալ մեթոդները.</p> <p>Որակական, դիտարկման միջոցով</p> <ul style="list-style-type: none"> - էմպիրիկ (դիտարկում, փորձարկում, հարցաթերթ), - ստացված արդյունքների վիճակագրական մշակման մեթոդները.
<p>Մ</p>	

Ներածութիւն

Հետազոտութեան իրականացման ժամանակահատվածը	2023թ սեպտեմբեր

<p>Գրականության կնարկ</p> <ul style="list-style-type: none">• Մեջբերումներ արդեն արված հետազոտություններից,• Մեջբերումներ գրականությունից, տեղեկության վստահելի աղբյուրներից: <p><u>Պարտադիր է կատարել հղումադրույթին</u></p>	<p>ԴԻՋԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԸ</p> <p>«Դիգայնեթական մտածողության» հայեցակարգը բացահայտելու համար անհրաժեշտ է բացահայտել արդյունավետ մտածողության մեխանիզմները, քանի որ դրանք սերտորեն կապված են միմյանց հետ և ունեն նմանատիպ բնույթ:</p> <p>Արդյունավետ մտածողությունը համարվում է ստեղծագործական մտածողության ամենաբարձր մակարդակը: Արդյունավետ մտածողությունը մտավոր գործընթաց է, որի արդյունքում տվյալ առարկայի համար առաջանում է խնդրի օրիգինալ, սկզբունքորեն նոր լուծում, որը չի բխում ուղղակիորեն արդեն հայտնիից, այլ պահանջում է դրա փոխակերպումը՝ դուրս գալով իր սահմաններից:¹</p> <p>Ինտարկեմ մտածողության հիմնական տեսակները, որոնք սերտորեն կապված են արդյունավետ և ստեղծագործ մտածողության հետ: Տեսականորեն, հայեցակարգային մտածողությունը, որն օգտագործելով, մարդը, խնդրի լուծման գործընթացում, դիմում է հասկացությունների, մտքում գործողություններ է կատարում՝ առանց ուղղակիորեն շփվելու զգայարանների միջոցով ձեռք բերված փորձի հետ, ինչպես նաև է Ա.Է. Սիմանովսկին: Տեսական-երևակայական մտածողությունը տարբերվում է կոնցեպտուալ մտածողությունից նրանով, որ նյութը, որն այստեղ մարդն օգտագործում է խնդիր լուծելու համար, ոչ թե հասկացություններն են, դատողությունները կամ</p>
--	--

¹Бордовская, Н.В. Педагогика. Учебник для вузов / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб: Питер, 2000. – 304 с.

	<p>եզրակացությունները, այլ պատկերները: Այն կա՛մ ուղղակիորեն վերցված է հիշողությունից, կա՛մ ստեղծագործաբար վերստեղծվում է երևակայության միջոցով:²</p> <p>Արդյունավետ մտածողության արդյունքում տեղի է ունենում մտավոր նոր կազմավորումների ձևավորում՝ կապերի նոր համակարգեր, հոգեկան ինֆնակարգավորման նոր ձևեր, անհատականության գծեր և կարողություններ, ինչը նշում է մտավոր զարգացման փոփոխություն: Աճակերտների մտածողության արդյունավետությունն ապահովում է նրանց համար նոր խնդիրների ինֆնություն լուծումը, գիտելիքների խորը, բարձր մակարդակի յուրացումը, դրանց յուրացման արագ տեմպերը և համեմատաբար նոր պայմանների տեղափոխման լայնությունը, այսինքն՝ ուսումնական գործունեության հաջողությունը:</p> <p>Լ.Ս. Վիգոտսկին արդյունավետ մտածողության հիմնական մեխանիզմը համարում է կյանքի պատկերները և մշակութային փորձը միավորելու ունակությունը ասոցիացիայի և տարանջատման հիման վրա: Ավելի փոքր դպրոցականները ոչ այնքան շատ բան են սովորում ուսուցչից, որքան նրա հետ: Նրանք միասին անցնում գործունեության ձևերի զարգացման երկար պատմություն, որն ավարտվում է ստեղծագործական ակտով:³</p>
--	---

²Дизайн-образование в школе: Центр современных методик преподавания. –<http://www.dioo.ru/poleznyie-stati/>

³Заречная, Л.П. Теория и практика профессионально-педагогической подготовки учителя обслуживающего труда // Л.П. Заречная. – М.: АСТАПРЕСС, 2009 – 324 с.

Հետազոտության ընթացքը

Միջին դպրոցական տարիքի երեխաների մոտ արդյունավետ մտածողության զարգացումը բաղկացած է հոգեբանորեն ուսումնասիրված վաստերի հիման վրա ձևավորված այս գործընթացի հիմնում ընկած հետևյալ հատկությունների ձևավորումից՝ անհատի մտավոր, գեղագիտական, բարոյական հատկություններ, ներառյալ առաջադրանքները կատարելու կարողությունը և գնահատման գործողությունները կատարելը:

Թվարկված որակների զարգացումն իրականացվում է ուսումնական գործընթացում գեղարվեստական ձևավորման տարբեր իօգտագործման միջոցով գեղագիտական և մանկավարժական պայմանների կազմակերպման մեջ, որոնք ապահովում են այդ որակների գործունեությունը ստեղծագործական գործունեության բոլոր փուլերում: «Դիզայներական մտածողությունը» մտածողության տեսակ է, որում առկա են որոշակի բանականությամբ հատուկ գիտելիքներ (դիզայն, գեղարվեստական կայլն):

Դիզայներական մտածողությունն ունի հետևյալ հիմնական մակարդակները.

1. Տարրական դիզայներական մտածողությունը ներառում է հասուն դիզայներական մտածողության հիմնական կատարողական բաղադրիչները: Այն ձևավորվում է հատուկ տեղեկատվության միջոցով՝ առաջադրանքներ դնելով առանձին միջավայր ստեղծելու և դրանց իրականացման ուղիներ գտնելու համար: Սա դիզայներական մտածողության առաջին մակարդակն է, որը ձևավորվել է ուսուցչի ղեկավարությամբ: Այն պետք է տարբերվի ինֆորմալիստիկական հաստատված մակարդակից, որը

ձևավորվում է համակարգված վերադատարաստման մեկնարկից առաջ և կախված է սովորողի հատուկ պայմաններից և անհատական ունակություններից:

2. Ինֆորմալիզացիայի դիզայնի մտածողություն:

Մտածողության այս տեսակին բնորոշ է ոչ համակարգվածությունը, համակարգվածության ցանկության բացակայությունը, անգիտակիցությունը և գիտակցության բացակայությունը:

3. Դիզայնի համակարգված մտածողություն:

Տրամաբանական գործողությունների վարպետությունը նման կլինի հետևողականության ցանկության, նորության առկայության:

Ըստ գիտական սվյալների, դիզայնի մտածողությունը ներառում է հետևյալը՝

- ա) կառուցողականություն,
- բ) նպատակահարմարությունը,
- գ) փոփոխականություն, ֆլուիդություն,
- դ) ռիսիկո և ռիսիկո ներդաշնակության գագսում:

Կառուցողականությունը մենք անվանում ենք մտածողության այնպիսի որակ, որը թույլ է տալիս տրանսֆորմացիոն գործունեություն իրականացնել նախնական օբյեկտիվ իրավիճակի ֆունկցիոնալ վերլուծության հիման վրա: Իրականում սա փոխակերպիչ գործունեության ընդհանուր կարողություն է: Տեղեկություն ստանալուց հետո, որ այս կամ այն բանը կամ իրերի համակարգը չի բավարարում

պահանջներին (ուսիլիտար կամ էսթետիկ), առաջանում է խնդրահարույց իրավիճակ: Այն լուծելու համար պետք է պլանավորել գործողությունների համակարգ՝ ուղղված անկատար օբյեկտի վերավիճակում կամ պահանջներին համապատասխանող նորի ստեղծմանը: Կառուցողական մտածողությունը թույլ է տալիս այս իրավիճակում ստեղծել լիքեալ (այսինքն՝ մտավոր) պատկեր, որը կուղղորդի դրա իրականացման գործնական գործողությունները: Կառուցողականությունը դիզայնի գաղափարներ ստեղծելու կարողությունն է:

Նպատակաւացությունը որպէս դիզայնի մտածողության որակ սերտորեն կապված է կառուցողականության հետ: Եթէ կառուցողականությունը կարող է սահմանվել որպէս նպատակներ դիզայնի կարողություն (այսինքն՝ նպատակադրում), ապա իրագործելիությունը գործողությունների համակարգ կառուցելու ունակությունն է՝ այդ նպատակներին խտորեն համապատասխան: Նպատակահարմարությունը դրսևորվում է արդէն դիզայնի կողմից գաղափարի մշակման փուլում, որի մասին ավելի ճշգրիտ է մտավոր մոդելը համապատասխանում պահանջներին, այսինքն. նպատակներ, այնքան ավելի հաջողակ: Իդէալական շինությունների նյութականացմանն ուղղված հետագա գործողությունները նույնպէս պետք է կառուցվեն նպատակին համապատասխան: Նպատակահարմարությունն արտացոլում է օբյեկտի դեկորատիվ, գեղարվեստական և կառուցողական հատկությունների կապի ընթացումը իրագործողությունների տարածքի հետ: Մտածողության այս որակի առկայությունը հնարավորություն է տալիս դիզայն մշակել՝ հաշի առնելով դրա ֆունկցիոնալ և գեղագիտական

պահանջները: Նյութի, գույնի, դեկորի ընտրությունը նույնպես հիմնված է նպատակահարմարության վրա:

Մտածողության փոփոխականությունն ու նկունությունը թույլ են տալիս ստեղծել և զարգացնել ոչ թե մեկ, այլ մի քանի նախագծային տարբերակներ, որոնք համապատասխանում են նպատակին: Ստեղծագործորեն մտածող դիզայները փորձում է կառուցել որքան հնարավոր է շատ վարկածներ, որոնցից կարելի է ընտրել լավագույն տարբերակը, կամ կարելի է մշակել բազմաթիվ տարբերակներ՝ որպես խնդրի ստեղծագործական լուծման տարատեսակներ: Մտածողության փոփոխականությունը, իհարկե, մեծանում է փորձի և գիտելիքների ընդլայնման հետ, սակայն դրանցից բացի կրթական գործընթացում կարևոր դեր է խաղում նաև համապատասխան մեթոդների կիրառումը, որոնք հատուկ խթանում են ստեղծագործական խնդիրների լուծումը: Որևի և սոցիալական ներդրման գագաթումը թույլ է տալիս մոտենալ շրջապատող առարկայական միջավայրի գնահատմանը և ստեղծմանը որպես մեկ ամբողջություն:

«Որ» հասկացությունը նշանակում է հստակ կայուն միասնություն: Սովորաբար այդ միասնությունն արտահայտվում է գեղարվեստական ձևավորման որոշակի նշանների և տեխնիկայի միջոցով, որոնց մասին սովորողները նույնպես պետք է համապատասխան գիտելիքներ ունենան: Ընդհանուր առմամբ, «որ» հասկացությունը միավորում է բովանդակության և ձևի միջև դիալեկտիկական հարաբերությունների բավականին բարդ

	<p>Շարժ, ներառյալ դարաբաժանի մշակութային և պատմական բնութագրերը, նրա աշխարհայացքը և այլն:⁴</p> <p>Ընդհանուր առմամբ, «ոն» հասկացությունը միավորում է բովանդակության և ձևի միջև դիալեկտիկական հարաբերությունների բավականին բարդ շարժ, ներառյալ դարաբաժանի մշակութային և պատմական բնութագրերը, նրա աշխարհայացքը և այլն:</p> <p>Ընդհանուր առմամբ, «ոն» հասկացությունը միավորում է բովանդակության և ձևի միջև դիալեկտիկական հարաբերությունների բավականին բարդ շարժ, ներառյալ դարաբաժանի մշակութային և պատմական բնութագրերը, նրա աշխարհայացքը և այլն:</p> <p>Դիզայնի մտածողության տարրերի ձևավորումը առավել հաջողությամբ կարող է իրականացվել արվեստի և դիզայնի գործունեության հիման վրա առարկայական գործնական գործունեության շրջանակներում:</p> <table border="0" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>ԴԻԶԱՅՆԻ</td> <td>ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ</td> <td>ԴԵՐԸ</td> </tr> <tr> <td>ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ</td> <td>ՄՈՏ</td> <td>ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ</td> </tr> <tr> <td>ԱՇԽԱՐՀԱՅԱՑՔԻ</td> <td>ՋԵՎԱՎՈՐՄԱՆ</td> <td>ԳՈՐԾՈՒՄ</td> </tr> <tr> <td>ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ</td> <td>ԱՌԱՐԿԱՅԻ</td> <td>ԴԱՍԵՐԻՆ</td> </tr> <tr> <td>ԴՊՐՈՑՈՒՄ</td> <td></td> <td>ՄԻՋԻՆ</td> </tr> </table> <p>Դիզայնի գործունեությունը ներառում է երեք վախկապակցված բաղադրիչներ՝</p>	ԴԻԶԱՅՆԻ	ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ	ԴԵՐԸ	ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ	ՄՈՏ	ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ	ԱՇԽԱՐՀԱՅԱՑՔԻ	ՋԵՎԱՎՈՐՄԱՆ	ԳՈՐԾՈՒՄ	ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ	ԱՌԱՐԿԱՅԻ	ԴԱՍԵՐԻՆ	ԴՊՐՈՑՈՒՄ		ՄԻՋԻՆ
ԴԻԶԱՅՆԻ	ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ	ԴԵՐԸ														
ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ	ՄՈՏ	ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ														
ԱՇԽԱՐՀԱՅԱՑՔԻ	ՋԵՎԱՎՈՐՄԱՆ	ԳՈՐԾՈՒՄ														
ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ	ԱՌԱՐԿԱՅԻ	ԴԱՍԵՐԻՆ														
ԴՊՐՈՑՈՒՄ		ՄԻՋԻՆ														

⁴Калинина Г.П. Использование элементов дизайна на уроках труда / Г.П. Калинина //Начальная школа. – 2005. – № 5. – С.26-30.

- Դիզայն – դիզայնի վերաբերյալ գիտելիքների համակարգ, որպես մարդկային գործունեության հյուսիս և դրա արդյունքները.
- Հոգեբանական – դիզայնի մտածողության առանձնահատկությունները;
- Մեթոդական և մանկավարժական – դիզայնի գործունեության մեջ հմտությունների ուսուցման ձևեր, միջոցներ, մեթոդներ և տեխնիկա և դրա հիման վրա նախագծային մտածողության ձևավորում:

Նախագծային տարրական գործունեության համար անհրաժեշտ է ձևավորել դիզայնի արական մտածողությունները՝ խնդիրների հատուկ նպատակային գործունեության միջոցով ուսուցչի ղեկավարությամբ՝ առաջադրանքներ, հարցադրություններ, մեթոդներ, տեխնիկա, անհատական առարկաներ ստեղծելու առաջադրանքներ իրականացման եղանակներ և ներդրումներ համապատասխան միջավայր:

Տարրական դիզայնի մտածողությունը զարգացման սկզբնական փուլում ներառում է մասնագետի մտածողությունը բնորոշ բոլոր հիմնական հատկանիշները:

Դպրոցում դիզայնը յուրացնելիս հիմնական ուսուցողությունը դարձվում է կոմպոզիցիայի կանոնների, տեխնիկայի և միջոցների, գունային գիտության, ձևավորման հիմունքների, մոդելավորման, նախատիպերի և ինտեգրված դիզայնի ուսումնասիրությունը: Երկչափ և եռաչափ տարածությամբ վարժությունները համախմբում են կոմպոզիցիայի մասին գիտելիքները և ամենակարևորը զարգացնում են ուրիշ, խորության, տարածության խորության, շարժման և այլնի գեոմետրիան:

Տեխնոլոգիայի դասերը պետք է կառուցված լինեն այնպես, որ բացահայտեն երկու կարևոր խնդիր.

ա) բնական առարկաների կառուցողական պատկերացումներ,

բ) նրանց պատկերների յուրահատկությունը, գեղեցկությունը և զարմանալի ներդաշնակությունը:

Մի կողմից, այս գիտելիքը բավականին կոնկրետ է (այսինքն՝ վերաբերում է գեղարվեստական ձևավորմանը (նրա ստիլին), բայց, մյուս կողմից, այնուհանդերձ է և կարող է երեխաների մոտ ձևավորել գաղափարական վերաբերմունք մարդու տեղի և շրջակա միջավայրի վերաբերյալ:

Հասկապես կարևոր է, որ տեխնոլոգիայի դասերի ժամանակ հնարավորություն կա դիտելու, թե ինչպես են այս երկու կողմերը անփակտելիորեն կապված. ամենակատարյալ ձևավորումները նաև ամենագեղեցիկն են: Ինչպես նշվեց վերևում, հենց այս օրինաչափությունն է, որ դիզայներները ձգտում են մարմնավորել իրենց ստեղծագործություններում: Այնուամենայնիվ, բնությունը, ըստ էության, գտավ մարդկային տեխնիկական խնդիրները լուծելու օպտիմալ ուղիներ, և մենք նրանից սովորելու շատ բան ունենք: Կառուցվածքների օպտիմալ իրագործելիություն, շրջակա միջավայրի պայմաններին հարմարվողականություն: Ժամանակակից գիտնականները մեզ ավելի ու ավելի շատ վաստեր են ներկայացնում, որոնք ցույց են տալիս, որ բնությունը փայլուն դիզայներ է:

Բազմաթիվ ուսումնասիրությունների ու դիտարկումների արդյունքում մարդկությունն այսօր ունի ներդաշնակ կառույցի մասին տարատեսակ ու անհերքելի

ավյալներ: Բուր ալն սկզբունքները, որոնցով մենք վործում ենք կառուցել մեր աշխարհը, ալն միջոցները, որոնք մենք կիրառում ենք մարդկային ստեղծագործությունների նկատմամբ, մենք, ըստ էության, նույնպես վերցնում ենք իրականությունից:

Համաչափություն և ախմետրիա: Դպրոցականները կարող են շատ օգտակար և արդյունավետ բաներ վերցնել ստեղծագործական ձևով՝ դիտարկելով բնական կառույցներում տարածված այնպիսի գարմանալի երևույթ, ինչպիսին է համաչափությունը: Հին ժամանակներից ալն հարգվել է որպես հավասարակշռության և ներդաշնակության համարժեք: Դիզայնի հիմնական սկզբունքը կոնկրետ իրերի մշակման գործընթացում իրականացվում է շատ կոնկրետ կանոնների կամ պահանջների միջոցով: Սակայն տարբեր հեղինակներ որոնք տարբեր կերպ են ձևակերպում: Այս բնութագրերի մասնագիտական բուրյոննվածությունների մեջ մտնել նախնաստէ:

Մենք հիմնվելու ենք ոչ թէ վիճելի, ալլ կայացած տեսակետների վրա: Եկեք կանգ առնենք ալս խնդրի ալն կողմերի վրա, որոնք կարող են արտացոլվել նախնական դիզայնի կրթության բովանդակության մեջ:

1) Մշակվող իրի կամ իրերի համակարգի համար շատ կարևոր պահանջը կոմպոզիցիոն ամբողջականությունն է, ալսինքն՝ առանձին մասերի համապատասխանությունը միմյանց և մասի համապատասխանությունն ամբողջին: Այս բարդ բնութագիրը ներառում է մի շարք ավելի կոնկրետ որակներ, որոնցից յուրաքանչյուրը կարելի է առանձին դիտարկել: Դրանցից սովորաբար առանձնանում են՝

ենթակայությունը, համաչափությունը և այլն: Ամեն դեպքում, այս պահանջը նշանակում է մասերի հետևողականություն և համաչափություն ամբողջի մեջ, դրանց հավասարակշռությունը, այսինքն՝ միասնությունը: Խոսքը առաջին հերթին ունի միասնության մասին է, որն ապահովվում է ձևերի, չափերի, նյութերի, տեխնոլոգիաների և այլնի միասնությամբ:

2) Դիզայնի ոչ պակաս կարևոր պահանջը արտադրանքի մեջ այն նյութի բոլոր հնարավորությունների առավելագույն նույնականացումն է, որից այն պատրաստված է: Փամանակին դեկորատիվ և կիրառական արվեստի տաղանդավոր հետազոտող Ա.Բ. Սալտիկովը նկատեց, որ լավ նաեակը սիրում է իրականը, հետևաբար, մի նյութը որպես մյուսը կեղծելը հնարավոր և տեղին է միայն այն դեպքերում, երբ դրանց արտաքին հատկությունները նման են (վալը կամ վալուն, հարթ կամ կոպիտ, կոշտ կամ վափուկ և այլն): Եթե այս հատկությունները մեծապես տարբերվում են, կեղծիքները գուրկ են գեղարվեստական արտահայտչությունից:

3) Դիզայնի հաջորդ պահանջը ապրանքը մշակելիս հուշի առնել գույնի դեկորատիվ, հոգեբանական, ֆիզիոլոգիական և այլ հնարավորությունները:

4) Ի վերջո, մենք նշում ենք դիզայնի ևս մեկ կարևոր պահանջ՝ առարկայի դեկորների համապատասխանությունը: Իրերի վրա զարդարանքները միշտ չէ, որ ունեցել են գուտ դեկորատիվ նշանակություն: Ուսումնասիրելով առարկայական աշխարհի պատմությունը՝ գիտնականները եկան այն եզրակացության, որ կենցաղային իրերի մեծ մասը, սովորական օգտակար ֆունկցիայի հետ մեկտեղ, կատարում էր

նաև կախարդական ֆունկցիա, իսկ դեկորացիաները խորհրդանշական էին և ուժեղացնում էին իրերի կախարդանքը:

Հաշվի առնելով վերը բնութագրված հիմնական նախագծման կանոնները, մշակվում է դպրոցում աշխատանքային վերապատրաստման դասընթացի հատուկ բովանդակությունը, բայց դրա խնդիրն ամենևին չի սահմանափակվում այս կանոնների ուսումնասիրությամբ: Աշխատանքը պետք է ուղղված լինի երեխաներին դիզայնի ոլորտում հատուկ գիտելիքներով զինելուն և նրանց դիզայներական մտածողության զարգացմանը: Դիզայնի հիմունքների ուսուցումը պետք է իրականացվի տեսողական գրագիտության և տեխնիկական գրաֆիկայի ուսուցման հետ վախճանչությամբ՝ որպես դիզայնի գաղափարի և գեղարվեստական կերպարիարտահայտման միջոց:

«Գեղարվեստական ձևավորում» դասընթացի հիմունքները դպրոցականներին սովորեցնում է որոշել տարբեր առարկաների կառուցվածքային որակները, սովորել նշանների և պարզ երկրաչափական կառուցվածքների ստեղծման օրինաչափությունները, սովորեցնել նրանց տեսնել այդ ձևերը բնական և օբյեկտիվ միջավայրում, ինչպես նաև զարգացնել կարողությունը, նյութականացնել ստեղծված օբյեկտը: Դպրոցում դիզայնի ուսուցման մեթոդաբանական ուղղված է ձևի ենթագիտակցական զգացողության յուրացմանը՝ որպես դիզայներական մտածողության կարևորագույն բաղադրիչներից մեկը: Դասերի ժամանակ խորհուրդ է տրվում ավելի հաճախ օգտագործել դերային կամ գործնական խաղեր, որոնք օգնում են ազատվել ավելորդ

	<p>տեղեկատվական բեռից: Խաղի միջոցով աշակերտն ավելի էնոցիոնալ և բնական է լուծում կրթական խնդիրը, նախ ինտուիտիվ կերպով անցնում է դիզայնի և գեղարվեստական կերպարի հասկացությունների մեթոդները, այնուհետև վործում է ինֆորմացիայի կամ հավաքական ձևակերպել դրա տեսողական, պլաստիկ և կառուցողական առանձնահատկությունները առարկաների նկատմամբ:</p> <p>Այնուհետև, վերափոխելով իր երևակայության մեջ տեսած և ուսումնասիրված առարկաները, սովորողը գտնում է այդ առարկաների կազմակերպման և կառուցվածքի նմանություններ և ընդհանուր սկզբունքներ: Հետո նա իր գաղափարներն իրականացնում է տարբեր տեսողական ձևերով:</p>
	<p>Տեխնոլոգիայի դասերին սովորողների շրջանում դիզայնի մտածողության զարգացման մակարդակը որոշելու համար մենք ուսումնասիրություն ենք անցկացրել՝ «Ձևի, տարածական ներկայացումների վերաբերյալ գիտելիքների նույնականացում»: Տեխնիկայի նպատակն էր բացահայտել երկրաչափական ձևերի գիտելիքները, որոշել գույնի մասին գիտելիքների մակարդակը և երկրաչափական տարրերից նախե կազմելու ունակությունը:</p> <p>Մերոսի էությունը. Աշակերտներին առաջարկվեց պատկերներից ստեղծել նախե՝ ավստ գարդարելու գարդարպեսզի ֆիգուրները դասավորվեն հավասարաչափ, գեղեցիկ, որպեսզի գույները համակցվեն միմյանց հետ: (Հավելված 1)</p>

Հիմնական արժանատիքներ

և

	<p>Ինչպես տեսնում ենք, երեխաների 32%-ը դիզայներական մտածողության բարձր մակարդակ ունի: 41%՝ միջին մակարդակ, 27%՝ ցածր մակարդակ: Այսպիսով, 6-րդ դասարանի աշակերտների մեծամասնության մեջ գերակշռում է դիզայներական մտածողության զարգացման միջին և ցածր մակարդակը: Նման արդյունքները հուշում են տեխնոլոգիայի դասերին դպրոցականների դիզայներական մտածողության ձևավորման ծրագրի մշակում և իրականացում: (Հավելված 2)</p>
--	---

Վերահանված
արդյունքներ,
եզրակացություններ, պատասխան
և
հետազոտական հարցին

Ուսումնասիրության արդյունքում մենք կարողացանք ցույց տալ, որ նպատակային աշխատանքի միջոցով հնարավոր է կանխատեսել աշակերտների մոտ հատուկ մտածողության ռիտարբերի ձևավորումը, որը մենք անվանեցինք դիզայներական մտածողություն, որը բնութագրվում է հիմնական չափանիշների ըմբռնմամբ՝ ներդաշնակությունը (նպատակահարմարություն և գեղագիտական արտահայտչություն), ռեալիստիկ հմայք և իրերի աշխարհին գեղագիտական վերաբերմունք: Մեզ հաջողվեց նաև հիմնավորել, որ նախնական ենթադրությամբ նման մտածողության տարբերի ձևավորումն առավել հաջող է ընթանում, երբ բավարարվում են գեղագիտական և մանկավարժական որոշակի պայմաններ՝ ուսումնա-դիզայներական, սոցիալ-հուզական, էվրիստիկ-դիդակտիկ, անհատական-ստեղծագործական, որոնք հաստատում է ուսումնասիրության տեսական մասի դրույթները: Հատուկ գիտելիքների հիման վրա նախագծային խնդրահարույց իրավիճակների հայտարարություն և լուծում: Ուսումնական գործընթացում իրերի հոգևոր և բովանդակալից էության բացահայտումը դրանց դիզայնի որակների միջոցով, երեխաներին ծանոթացնելը բնության և շրջակա առարկայի միջավայրի ակտիվ անկախ դիտարկումներին, նպաստել է անհատի ստեղծագործական ներուժի ակտիվացմանը և անցմանը: Խնդիրների լուծման ալգորիթմականից մինչև էվրիստիկական մեթոդներ: Կատարված փորձարարական աշխատանքը հաստատում է դարձյալաներին կոմպոզիցիայի օրենքները, գունային գիտության տարբերը, հարթության վրա և տարածության մեջ առարկաների տարբեր ձևերի պատկերման կանոնները հաղորդելու անհրաժեշտությունը: Դիզայնի գիտելիքների բովանդակության

	<p>անող բարությունը ազդում է երեխաների՝ գիտելիքների պատիվ ձեռքբերումից նոր պայմաններում նրանց ակտիվ և ստեղծագործ կիրառման անցման վրա, այլ խնդիրների ավելի խորը և գիտակցված լուծմանը: Այսպիսով, փորձարարական ուսումնասիրության ընթացքում մենք կարողացանք հաստատել սկզբում առաջ ֆազիլած վարկածը:</p>
Այլ տեղեկատվություն	

1. *Бордовская, Н.В.* Педагогика. Учебник для вузов / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб: Питер, 2000. – 304 с.
2. Дизайн-образование в школе: Центр современных методик преподавания. – Режим доступа: <http://www.dioo.ru/poleznyie-stati/>
3. *Заречная, Л.П.* Теория и практика профессионально-педагогической подготовки учителя обслуживающего труда // Л.П. Заречная. – М.: АСТАПРЕСС, 2009 – 324 с.
4. *Калинина Г.П.* Использование элементов дизайна на уроках труда / Г.П. Калинина // Начальная школа. – 2005. – № 5. – С.26-30.
5. *Кирнос Д.И.* Индивидуальное творческое мышление / Д.И. Кирнос. – М.: Педагогика, 2002. – 269 с.
6. *Кочергин, А.Н.* Моделирование мышления / А.Н. Кочергин. – М.: Наука, 2009. – 341 с.
7. *Макарова Е.В.* Программа студии дизайна: пособие для педагогов. / Е.В. Макарова. – Ижевск, 2007. – 182 с.
8. Методика преподавания технологии с практикумом. Учебно-методический комплекс дисциплины / Автор-составитель: Т.Н. Зотова. – Бийск: БПГУ им. В.М. Шукшина, 2009. – 368 с.
9. *Михеев, В.И.* Моделирование и методы теории измерений в педагогике: науч.-метод. пособие для

Օգնականները զբաղված են ուսուցանելով
Լ
педагогов-исследователей. / В.И. Михеев. – М.: Высшая школа,
2007. – 200 с.

10. Формы и методы воспитания у школьников творческого отношения к труду / Под ред. П.Н. Андрианова, Д.П. Ельникова. – Донецк, 2006. – 245 с.

11. Шанский, Н.М. Школьный этимологический словарь русского языка: Происхождение слов / Н.М. Шанский, Т.А. Боброва. – М.: Дрофа, 2004. – 398 с.

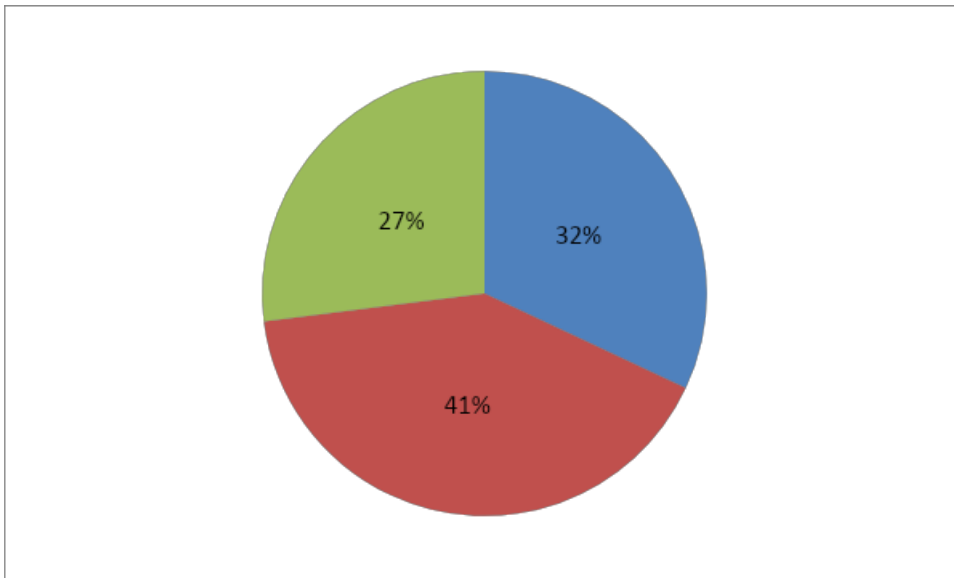
Հավելվածներ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1

1. Ի՞նչ երկրաչափական ձևեր են օգտագործել:
2. Ինչպե՞ս են ձևերը գտնվում միմյանց նկատմամբ (սիմետրիկորեն, տարբեր կերպ):
3. Ի՞նչ գույներ են օգտագործվել (տաֆ, սառը)
4. Գույները արդյո՞ք համընկնում են:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2

(Նկար 1):



Նկար 1 – սովորողների դիզայներական մտածողության մակարդակը

Բարձր – 32 %

Միջին – 41 %

Ցածր – 27 %